

Bruxelles, 21. prosinca 2022.
(OR. en)

16327/22

ECOFIN 1374
STATIS 74
FIN 1384
UEM 360

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	20. prosinca 2022.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2022) 733 final
Predmet:	IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU o primjeni Uredbe (EU) 2019/516 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o usklađivanju bruto nacionalnog dohotka po tržišnim cijenama te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 89/130/EEZ, Euratom i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1287/2003 (Uredba o BND-u)

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 733 final.

Priloženo: COM(2022) 733 final

Bruxelles, 19.12.2022.
COM(2022) 733 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o primjeni Uredbe (EU) 2019/516 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o usklađivanju bruto nacionalnog dohotka po tržišnim cijenama te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 89/130/EEZ, Euratom i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1287/2003 (Uredba o BND-u)

1. UVOD

Uredbom (EU) 2019/516 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o usklađivanju bruto nacionalnog dohotka po tržišnim cijenama te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 89/130/EEZ, Euratom i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1287/2003 (Uredba o BND-u)¹ uspostavljaju se postupci za olakšavanje provjere i, prema potrebi, poboljšanje usporedivosti, pouzdanosti i iscrpnosti procjena bruto nacionalnog dohotka (BND) država članica. Uredba o BND-u stupila je na snagu 18. travnja 2019.

Pri primjeni Europskog sustava računa (ESA 95) na temelju Uredbe Vijeća (EZ) 2223/96² BND je bio osnova četvrtih vlastitih sredstava Zajednica od 1. siječnja 2002. BND je zamijenio bruto nacionalni proizvod (BNP), koji se koristio za procjenu četvrtih vlastitih sredstava za godine prije 2002.

Pri primjeni Europskog sustava računa (ESA 2010.) na temelju Uredbe (EU) br. 549/2013³ BND je osnova četvrtih vlastitih sredstava proračuna EU-a od 1. siječnja 2014.

Akti koji su prethodili Uredbi o BND-u bili su Direktiva Vijeća 89/130/EEZ, Euratom⁴ (Direktiva o BNP-u) i Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1287/2003⁵, koje su stavljene izvan snage nakon stupanja na snagu Uredbe o BND-u. Radi provjere i procjene usporedivosti, pouzdanosti i iscrpnosti podataka o BNP-u, Direktivom o BNP-u uspostavljen je postupak u Odboru za BNP u kojem su države članice i Komisija blisko surađivale od 1989. do 2003. Sličan postupak za provjeru i procjenu podataka o BNP-u uspostavljen je Uredbom (EZ, Euratom) br. 1287/2003 stavljenom izvan snage u Odboru za BNP u kojem su države članice i Komisija blisko surađivale od 2004. do 2019. Postignuta je dobra razina pouzdanosti, usporedivosti i iscrpnosti podataka koji se upotrebljavaju za potrebe vlastitih sredstava.

Uredba o BND-u temelji se na tom postupku i prilagođava ga kako bi se uzeo u obzir BND za potrebe vlastitih sredstava. Njome se predviđa formalna stručna skupina koja treba pomoći Komisiji pri postupcima i provjerama izračuna BND-a za vlastita sredstva. Zbog toga osnovana je stručna skupina za bruto nacionalni dohodak⁶.

Kao što se zahtijeva člankom 9. Uredbe o BND-u, u ovom izvješću sažeto se prikazuje napredak koji su Komisija i stručna skupina za bruto nacionalni dohodak ostvarile u usklađivanju BND-a i primjeni Uredbe o BND-u otkako je stupila na snagu. U poglavlju 2. opisuju se mjere koje su poduzete kako bi se osiguralo poštovanje definicije i izračuna bruto nacionalnog dohotka po tržišnim cijenama utvrđenih Uredbom o BND-u. U poglavlju 3. opisuju se mjere koje su države članice poduzele kako bi osigurale pravovremenu dostavu podataka o BND-u i dodatnih informacija Komisiji. U poglavlju 4. opisuju se mjere koje je Komisija poduzela kako bi provjerila izvore i metode koje su države članice upotrijebile za izračun BND-a. U poglavlju 5. donose se zaključci o primjeni Uredbe o BND-u nakon njezina stupanja na snagu.

---

¹ SL L 91, 29.3.2019., str. 19.

² Uredba Vijeća (EZ) br. 2223/96 od 25. lipnja 1996. o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Zajednici, SL L 310, 30.11.1996., str. 1.

³ Uredba (EU) br. 549/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Europskoj uniji, SL L 174, 26.6.2013., str. 1.

⁴ Direktiva Vijeća 89/130/EEZ, Euratom od 13. veljače 1989. o usklađivanju obračunavanja bruto nacionalnog proizvoda po tržišnim cijenama, SL L 49, 21.2.1989., str. 26.

⁵ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 1287/2003 od 15. srpnja 2003. o usklađivanju bruto nacionalnog dohotka po tržišnim cijenama (Uredba o BND-u), SL L 181, 19.7.2003., str. 1.

⁶ Odluka Komisije od 17. svibnja 2019. o osnivanju Komisijine stručne skupine za bruto nacionalni dohodak, SL C 174, 21.5.2019., str. 5.

2. DEFINICIJA I IZRAČUN BRUTO NACIONALNOG DOHOTKA PO TRŽIŠNIM CIJENAMA

U članku 1. Uredbe o BND-u navodi se da se BND i bruto domaći proizvod (BDP) definiraju u skladu s Europskim sustavom računa 2010. (ESA 2010.), koji je uspostavljen Uredbom (EU) br. 549/2013.

Kako je utvrđeno člankom 1., države članice računaju BND u skladu s trima pristupima: proizvodnim pristupom, rashodovnim pristupom i dohodovnim pristupom. Pri izračunu BNP-a i prelasku s BNP-a na BND države članice upotrebljavale su koncepte i definicije ESA-e 2010. od prve primjene tog računovodstvenog standarda 2014.

Provjera BND-a uz primjenu ESA-e 2010. obavljena je u okviru ciklusa provjera BND-a 2016.–2019. Tijekom tog ciklusa provedena je poboljšana provjera prijelaza s konceptata ESA-e 95 na koncepte ESA-e 2010., što je uključivalo provjere pojedinih glavnih konceptualnih razlika između dvaju standarda. Ciklus provjera 2016.–2019. uspješno je završen nakon stupanja na snagu Uredbe o BND-u 2019.

U ciklusu provjera BND-a 2020.–2024. nastavljaju se primjenjivati isti koncepti i definicije (ESA 2010.) u skladu s člankom 1. Uredbe o BND-u.

Kad je riječ o primjerenosti upotrebe podataka o BND-u za potrebe vlastitih sredstava s obzirom na pouzdanost, usporedivost i iscrpnost, relevantne odredbe članka 10.b stavka 4. Uredbe (EU, Euratom) br. 609/2014⁷ primjenjuju se prema potrebi, naročito mogućnost izražavanja zadržske o kvaliteti podataka o BND-u u pitanjima o kojima obavješćuje Komisija ili država članica.

3. DOSTAVA PODATAKA O BND-u I DODATNIH INFORMACIJA

Godišnja dostava podataka o BND-u i izvješća o kvaliteti podataka o BND-u

U skladu s člankom 2. Uredbe o BND-u države članice moraju izračunati BND i Komisiji (Eurostat) dostaviti brojke za agregate BND-a i njihove sastavne dijelove do 1. listopada svake godine. Taj rok usklađen je s graničnim datumom za dostavu ostalih godišnjih podataka o nacionalnim računima u okviru programa dostave ESA-e 2010., koji olakšava pripremu svih relevantnih skupova podataka u državama članicama.

Države članice trebaju dostaviti agregate BND-a i njihove sastavne dijelove u skladu s definicijama iz članka 1. Uredbe. Podaci se dostavljaju za prethodnu godinu, a istodobno se priopćuje i svaka promjena podataka za prethodne godine. Taj je zahtjev vidljiv u predlošcima tablica za dostavu (upitnici o BND-u), koje priprema Eurostat prije svake godišnje dostave podataka.

Stručna skupina za bruto nacionalni dohodak svake godine na svojem proljetnom sastanku dogovara zajedničku strukturu upitnika o BND-u namijenjenog državama članicama. Time se olakšava dostavljanje podataka o BND-u. Eurostat šalje predložak dogovorenog upitnika svakoj državi članici i traži pravovremeno vraćanje ispunjenih tablica.

U upitniku se nalaze i dodatne tablice i formule, koje pomažu provjeriti dosljednost navedenih podataka i spriječiti ili otkriti moguće pogreške. Osim toga, upitnik je popraćen detaljnim uputama o njegovu ispravnom ispunjavanju. Te su mjere uvelike pomogle u usklađivanju i dodatnom poboljšanju podataka koje države članice dostavljaju Eurostatu.

Osim toga, Uredbom o BND-u države članice obvezne su dostaviti Eurostatu godišnje izvješće o kvaliteti svojih podataka o BND-u (članak 2. stavak 3.). Glavna je svrha tog izvješća dostaviti

---

⁷ Uredba Vijeća (EU, Euratom) br. 609/2014 od 26. svibnja 2014. o metodama i postupku za stavljanje na raspolaganje tradicionalnih vlastitih sredstava i vlastitih sredstava koja se temelje na PDV-u i BND-u te o mjerama za zadovoljavanje potreba za gotovinom (preinačeno), SL L 168, 7.6.2014., str. 39.

Komisiji podatke o promjenama izvora i metoda koji se upotrebljavaju za prikupljanje agregata BND-a i njegovih sastavnih dijelova koje su učinjene od posljednje dostave podataka o BND-u. Zajednički sadržaj i format tog izvješća također se dogovaraju na proljetnom sastanku stručne skupine za bruto nacionalni dohodak. Taj se postupak primjenjuje dugi niz godina, pa su izvješća općenito dobre kvalitete te Komisiji i stručnoj skupini za bruto nacionalni dohodak daju potrebne osnovne informacije za procjenu podataka država članica o BND-u i njihove revizije.

Države članice elektroničkim putem dostavljaju relevantne podatke u upitniku o BND-u, kojem se prilaže izvješće o kvaliteti podataka o BND-u, na jedinstvenoj ulaznoj točki za podatke Eurostata (putem posebne platforme nazvane EDAMIS).

Budući da je Uredba o BND-u pravni akt značajan za EGP, zemlje EFTA-e⁸ dostavljaju podatke o BND-u na isti način kao države članice EU-a. Osim toga, u skladu sa Sporazumom o povlačenju Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije⁹ primjenjivo pravo Unije o vlastitim sredstvima EU-a u vezi s financijskim godinama do 2020. nastavlja se primjenjivati na Ujedinjenu Kraljevinu nakon 31. prosinca 2020., čak i ako se predmetna vlastita sredstva trebaju staviti na raspolaganje, ispraviti ili podvrgnuti prilagodbama nakon tog datuma. Stoga i Ujedinjena Kraljevina dostavlja podatke o BND-u za razdoblje do 2020. u skladu s Uredbom o BND-u.

Sve zemlje osim jedne (država članica EU-a) dostavile su svoje podatke o BND-u za 2019. do roka, 1. listopada 2019. Posljednja država članica dostavila ih je 1. listopada.

Sve zemlje osim jedne (država članica EFTA-e) dostavile su svoje podatke o BND-u za 2020. do roka, 1. listopada 2020. Posljednja država članica EFTA-e dostavila je svoj upitnik o BND-u 15. listopada, a izvješće o kvaliteti 28. listopada.

Sve 32 zemlje dostavile su svoje podatke o BND-u za 2021. do roka, 1. listopada 2021.

Sve 32 zemlje osim jedne (država članica EFTA-e) dostavile su svoje podatke o BND-u za 2022. do roka, 1. listopada 2022. Posljednja država članica EFTA-e dostavila je samo upitnik o BND-u do isteka roka.

Popisi izvora i metoda za opis izračuna BND-a

Dok izvješće o kvaliteti služi kao izvor informacija o promjenama metodologije i podataka o BND-u u državama članicama, potpuni detaljni prikaz metoda i izvora koji se upotrebljavaju za izračun konačnih procjena BND-a objavljuje se u popisima izvora i metoda za opis izračuna BND-a u kojima se navode izvori i metode upotrijebljeni za izradu agregata BND-a i njihovih sastavnih dijelova. Ti popisi čine osnovu Eurostatove procjene kvalitete podataka država članica o BND-u u smislu usporedivosti, pouzdanosti i iscrpnosti.

Na temelju članka 3. Uredbe o BND-u države članice imaju obvezu dostaviti popis izvora i metoda za opis izračuna BND-a Eurostatu. Njime se propisuje i da Komisija provedbenim aktima mora utvrditi strukturu i detaljne aranžmane u pogledu popisa, u skladu s ESA-om 2010., te raspored za ažuriranje i dostavu tog dokumenta. Člankom 3. dalje se propisuje da se predmetnim provedbenim aktima ne smiju nametnuti znatni dodatni troškovi koji dovode do nerazmjernih i neopravdanih opterećenja za države članice. Osim toga, popis mora biti u skladu s ESA-om 2010. te treba izbjegavati ponavljanja i preopterećenja.

---

⁸ Lihtenštajn ima pravo na odstupanje od provedbe Uredbe o BND-u, ali ipak dostavlja godišnji upitnik o BND-u.

⁹ Sporazum o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, SL C 384 I, 12.11.2019., str. 1.

Ti su aspekti obuhvaćeni Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2020/1546¹⁰, koja je donesena nakon prethodno spomenutih odredbi, te u Vodiču za popise izvora i metoda za opis izračuna BND-a, koji je sastavila stručna skupina za bruto nacionalni dohodak. Točnije, kad je riječ o strukturi popisâ, u Uredbi (EU) 2020/1546 navodi se da se moraju sastojati od 10 poglavlja i procesnih tablica za BND. Pojedinačna poglavlja popisa odnose se na sljedeća pitanja:

Poglavlje 1. Pregled sustava računa

Poglavlje 2. Politika revizije i rokovi za reviziju i finalizaciju procjena. Veće revizije od zadnje verzije popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a

Poglavlje 3. Proizvodni pristup

Poglavlje 4. Dohodovni pristup

Poglavlje 5. Rashodovni pristup

Poglavlje 6. Postupak uravnoteženja ili integracije i potvrda valjanosti procjena

Poglavlje 7. Pregled prilagodbi radi iscrpnosti

Poglavlje 8. Prelazak s bruto domaćeg proizvoda (BDP) na BND

Poglavlje 9. Glavne upotrijebljene klasifikacije

Poglavlje 10. Glavni upotrijebljeni izvori podataka

Popisima izvora i metoda za opis izračuna BND-a priložene su procesne tablice s brojevanim podacima o rezultatima za sve uzastopne faze postupka prikupljanja podataka o BND-u, od statističkih izvora, preko raznih prilagodbi, do konačnih podataka o nacionalnim računima. Osim toga, sadržavaju brojčane podatke o relativnoj veličini pojedinih vrsta upotrijebljenih izvora i prilagodbama učinjenima u tom postupku prikupljanja te upućivanja na relevantna poglavlja popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a.

Vodičem za popise izvora i metoda za opis izračuna BND-a, koji je sastavljen u bliskoj suradnji sa stručnom skupinom za bruto nacionalni dohodak i koji odražava detaljne aranžmane utvrđene u Uredbi (EU) 2020/1546, definiraju se detaljna struktura i zahtjevi za sadržaj pojedinih poglavlja. Osim toga, služi kao smjernica državama članica za sastavljanje kvalitetnog popisa uz isticanje glavnih načela i aspekata na koje treba obratiti posebnu pozornost tijekom tog postupka. Obuhvaća i odredbe o izboru referentne godine te o dostavi i naknadnim ažuriranjima popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a.

Pri osmišljavanju Vodiča za popise izvora i metoda za opis izračuna BND-a pozornost je posvećena potrebi da se izbjegne ponavljanje i preopterećenje u opisu te upotrebi pojmova i definicija iz ESA-e 2010. Nadalje, ažuriranjem Vodiča za ciklus provjera BND-a 2020.–2024. uvedene su tek ograničene izmjene kad se smatralo nužnim izmijeniti postojeće zahtjeve ili pružiti dodatne smjernice.

Rok za dostavu popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a na temelju Uredbe (EU) 2020/1546 bio je 31. prosinca 2021. Većina država članica dostavila je svoj popis izvora i metoda za opis izračuna BND-a do tog roka. Komisija je izrazila opću zadržku za pet država članica zbog kašnjenja u dostavi popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a. Za četiri od tih pet država članica povučena je opća zadržka nakon što su dostavile svoje popise izvora i metoda za opis izračuna BND-a.

Odmah nakon dostave popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a i procesnih tablica Eurostat je proveo početnu opću analizu njihove potpunosti i dosljednosti u okviru procjene rizika za BND. Tom

---

¹⁰ Provedbena uredba Komisije (EU) 2020/1546 od 23. listopada 2020. o utvrđivanju strukture i detaljnih aranžmana u pogledu popisa izvora i metoda koji se upotrebljavaju za izradu agregata bruto nacionalnog dohotka i njihovih sastavnih dijelova u skladu s Europskim sustavom računa (ESA 2010.), SL L 354, 26.10.2020., str. 1.

provjerom nisu otkriveni veliki nedostaci koji bi onemogućili temeljite provjere popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a tijekom ciklusa 2020.–2024.

S obzirom na to da se postupci i osnovna statistika za prikupljanje konačnih podataka o BNP-u i BND-u znatno ne mijenjaju iz godine u godinu, već samo tijekom velikih revizija u dužim intervalima, nije nužno svake godine ponovno sastavljati popise izvora i metoda za opis izračuna BND-a. U Uredbi (EU) 2020/1546 navodi se da se naknadna ažuriranja popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a trebaju obaviti i dostaviti Eurostatu u roku od 12 mjeseci nakon znatne promjene izvora ili metoda za prikupljanje podataka o BND-u. U svakom slučaju, popis izvora i metoda za opis izračuna BND-a mora se ažurirati najmanje svakih pet godina.

4. POSTUPCI I PROVJERE IZRAČUNA BND-a

Stručna skupina za bruto nacionalni dohodak

U skladu s člankom 4. Uredbe o BND-u Komisija mora osnovati formalnu stručnu skupinu, koju čine predstavnici svih država članica na čelu s predstavnikom Komisije. Ta stručna skupina:

- savjetuje Komisiju te izražava svoja stajališta o usporedivosti, pouzdanosti i iscrpnosti izračuna BND-a,
- ispituje probleme provedbe Uredbe, i
- svake godine objavljuje mišljenja o primjerenosti podataka o BND-u koje države članice podnose za potrebe vlastitih sredstava.

Nedugo nakon stupanja na snagu Uredbe o BND-u Komisija je 17. svibnja 2019. donijela odluku o osnivanju Komisijine stručne skupine za bruto nacionalni dohodak¹¹. Na prvom sastanku stručne skupine za bruto nacionalni dohodak održanom u svibnju 2019. donesen je poslovnik. Od tad redovito se sastaje dvaput godišnje, u proljeće i jesen. Od stupanja na snagu Uredbe o BND-u stručna skupina za bruto nacionalni dohodak redovito se sastala osam puta (do studenoga 2022.). Održala je i tri *ad hoc* sastanka o pitanju globalizacije.

Komisija (Eurostat) može osnovati podskupine stručne skupine za bruto nacionalni dohodak kako bi ispitala konkretna pitanja povezana s BND-om u okviru opisa poslova koji utvrđuje Komisija.

Eurostat je u studenome 2019. osnovao podskupinu za prijevare s nepostojećim trgovcem u vezi s PDV-om. Namjera je podskupine da razmijeni primjere iz prakse, raspravi o izvorima i metodama te da pripremi preporuke kako bi se dodatno osigurala usporedivost u postupanju s prijevarama s nepostojećim trgovcem u vezi s PDV-om. Rad te podskupine završen je u studenome 2020., kad je stručna skupina za bruto nacionalni dohodak odobrila njezino završno izvješće.

Eurostat je u lipnju 2020. osnovao podskupinu za iscrpnost. Cilj je te podskupine ispitati konkretna pitanja u području iscrpnosti kako bi se osigurala iscrpnost podataka o BND-u, razmijenili primjeri iz prakse i razvile praktične smjernice za daljnje osiguranje usporedivosti prilagodbi iscrpnosti. Rad te podskupine u tijeku je, a završetak se planira za 2023.

Formalno mišljenje o primjerenosti podataka o BND-u za potrebe vlastitih sredstava

U članku 4. Uredbe o BND-u navodi se i da stručna skupina za bruto nacionalni dohodak svake godine objavljuje mišljenja o primjerenosti podataka o BND-u koje države članice podnose za potrebe vlastitih sredstava. U tu svrhu stručnoj skupini za bruto nacionalni dohodak podnosi se Eurostatov dokument s dostavljenim podacima o BND-u i sažetim izvješćima o kvaliteti kako bi ih ispitala na svojim jesenskim sastancima. U prilogu mišljenju Eurostat sažeto prikazuje neke kvantitativne i kvalitativne informacije o glavnim rezultatima provjere.

---

¹¹ Odluka Komisije od 17. svibnja 2019. o osnivanju Komisijine stručne skupine za bruto nacionalni dohodak (Tekst značajan za EGP). C/2019/3651. SL C 174, 21.5.2019., str. 5.–8.

Otkako je Uredba o BND-u stupila na snagu, stručna skupina za bruto nacionalni dohodak svake je godine uspješno donijela mišljenje kojim se potvrđuje da su podaci koje su države članice i Ujedinjena Kraljevina dostavile u upitnicima o BND-u primjereni za potrebe vlastitih sredstava. Nakon što se utvrdi primjerenost podataka, mišljenje se zajedno s podacima prosljeđuje GU-u za proračun. Budući da je postupak nesmetano funkcionirao, GU za proračun uspio je pravovremeno izračunati proračunska izdvajanja svake zemlje u okviru vlastitih sredstava na temelju BND-a.

Model provjere

Izvore i metode koje države članice koriste za izračun BND-a, kako je opisano u popisima izvora i metoda za opis izračuna BND-a, provjerava Komisija (Eurostat) u okviru modela provjere. Člankom 5. Uredbe o BND-u utvrđuje se da će Komisija izraditi model u bliskoj suradnji sa stručnom skupinom za bruto nacionalni dohodak. Eurostat je izradio takav model za ciklus provjera BND-a 2020.–2024. na temelju modela koji je uspješno upotrijebljen u ciklusu provjera BND-a 2016.–2019., a odobrila ga je stručna skupina za bruto nacionalni dohodak na sastancima 2020. i 2021. Svi njegovi relevantni elementi opisuju se u okvirnim dokumentima koji čine taj model¹².

Osim dokumenta GNIG/121 „Pregled modela provjera za BND za vlastita sredstva” u kojem se prikazuje cijeli model, za ciklus provjera BND-a 2020.–2024. pripremljeni su sljedeći okvirni dokumenti:

- Vodič za popise izvora i metoda za opis izračuna BND-a u skladu s ESA-om 2010. – smjernice za sastavljanje popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a u skladu s ESA-om 2010. i procesnih tablica za BND (GNIG/068 Rev. 1),
- Upitnik za ocjenu popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a (GIAQ) (GNIG/099),
- Smjernice za izravnu provjeru u okviru provjera popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a u državama članicama (GNIG/100),
- Napomena o zadržkama u vezi s BND-om (GNIG/101),
- Napomena o pragu značajnosti (GNIG/102),
- Smjernice za dokumentaciju (GNIG/122), i
- Model procjene rizika za provjeru BND-a za potrebe vlastitih sredstava (GNIG/130).

Model obuhvaća godišnju provjeru podataka dostavljenih u upitnicima o BND-u i izvješćima o kvaliteti te višegodišnju provjeru statističkih izvora i metoda upotrijebljenih za izračun BND-a.

Godišnji dio postupka provjere sastoji se od provjere podataka dostavljenih u upitnicima o BND-u i izvješćima o kvaliteti. Eurostat provjerava upitnike o BND-u kako bi, među ostalim, utvrdio formalnu i brojčanu točnost dostavljenih tablica, dosljednost podataka tijekom vremena te njihovu usklađenost s objavljenim brojkama o nacionalnim računima. Revizijama opisanima u izvješću o kvaliteti provjeravaju se, među ostalim, vjerodostojnost, kvaliteta upotrijebljenih izvora i metoda, usklađivanje cjelokupne revizije s pojedinačnim revizijama te usklađenost s prethodno najavljenim promjenama. Od država članica može se zatražiti da dostave pojašnjenja podataka i izvješća o kvaliteti te ispravke. Taj postupak završava kad stručna skupina za bruto nacionalni dohodak donese prethodno navedeno mišljenje o primjerenosti podataka o BND-u za potrebe vlastitih sredstava.

Višegodišnji dio postupka provjere sastoji se od provjere statističkih izvora i metoda upotrijebljenih za izračun BND-a. Ona se provodi na usklađen način za sve države članice unutar višegodišnjih ciklusa provjere kako bi se osigurao strukturiran i koherentan okvir za provjeru. Nakon pripreme skupa okvirnih dokumenata glavne faze ciklusa čine: dostava popisa izvora i metoda za opis izračuna

---

¹² Okvirni dokumenti dostupni su na javnim internetskim stranicama stručne skupine za bruto nacionalni dohodak: <https://circabc.europa.eu/ui/group/7eb29b7b-33b0-4c9f-851b-e370277bb9e5>.

BND-a i procesnih tablica, procjena rizika, uredske provjere popisa i procesnih tablica, usporedbe transverzalnih pitanja među zemljama, informativni posjeti u vezi s BND-om, izravne provjere, uvođenje akcijskih mjera i zadržke.

Popisi izvora i metoda za opis izračuna BND-a i procesne tablice glavni su referentni dokumenti koji se upotrebljavaju u svim fazama postupka višegodišnjih provjera. Eurostat ih provjerava putem Upitnika za ocjenu popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a, koji odobrava stručna skupina za bruto nacionalni dohodak, te provođenjem izravnih provjera u odabranim područjima prikupljanja podataka. Taj je upitnik sveobuhvatan alat za provjeru i dokumentiranje. Njegova struktura pomno je usklađena sa strukturom Vodiča za popise izvora i metoda za opis izračuna BND-a. Upitnik je uglavnom usmjeren na provjeru usklađenosti opisanih izvora i metoda sa zahtjevima ESA-e 2010., povezanim zakonodavstvom i metodološkim smjernicama. Ti su alati godinama dobro ispunjavali svoju svrhu i osiguravali sustavnu, dosljednu i pravednu analizu popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a i procesnih tablica.

Neka područja nacionalnih računa, kako su utvrđena u procjeni rizika, smatraju se visokorizičnima u svim državama članicama. Ona zahtijevaju detaljnu komparativnu analizu rješenja koja zemlje primjenjuju. U nekim slučajevima mogu zahtijevati i dogovor o konceptualnim aspektima u okviru stručne skupine za bruto nacionalni dohodak. Ta se pitanja provjeravaju na ujednačen način usporedbama među zemljama. Tijekom ciklusa provjera 2016.–2019. Eurostat je dovršio opsežan program usporedbi među zemljama za niz transverzalnih pitanja. Obuhvaćena su pitanja kao što su iscrpnost, uravnoteženje BNP-a, usluge stanovanja, financijske usluge (uključujući usluge financijskog posredovanja indirektno mjerene), globalna proizvodnja, platna bilanca te razlike između ESA-e 95 i ESA-e 2010. Usporedbe iscrpnosti, globalne proizvodnje i platne bilance među zemljama te razlike između ESA-e 95 i ESA-e 2010. dodatno su podijeljene na detaljnija potpodručja. Ukupno je provedeno 16 usporedbi među zemljama i one su pridonijele boljem jamstvu kvalitete izvora i metoda upotrijebljenih za prikupljanje podataka u pojedinim područjima. U okviru ciklusa provjera 2020.–2024. provode se još dvije analize među zemljama.

U Uredbi o BND-u navodi se da se model provjere BND-a treba temeljiti na načelima istorazinskog ocjenjivanja i troškovne učinkovitosti. Slijedom toga, oni su glavna načela koja se slijede pri provjeri BND-a i primjenjuju se tijekom cijelog postupka provjere.

Istorazinsko ocjenjivanje pri provjeri BND-a ostvaruje se aktivnim sudjelovanjem država članica u provjerama, i u stručnoj skupini za bruto nacionalni dohodak i u informativnim posjetima u vezi s BND-om. Kako bi se olakšala provedba načela istorazinskog ocjenjivanja, Eurostat je osigurao transparentnost postupka provjere tako što je svu relevantnu dokumentaciju stavio na raspolaganje stručnoj skupini za bruto nacionalni dohodak. Ona obuhvaća popise izvora i metoda za opis izračuna BND-a i procesne tablice te sve ishode postupka provjere u smislu izvješća o posjetima i akcijskih mjera, popis utvrđenih nematerijalnih pitanja, izvješća o napretku i završna izvješća o transverzalnim pitanjima provjerenima putem usporedbi među zemljama, trenutno stanje zadržki te (za ciklus provjera BND-a 2020.–2024.) sve dopise kojima se izražavaju i povlače zadržke u vezi s BND-om.

Kad je riječ o primjeni troškovne učinkovitosti, ona se u modelu provjere BND-a ostvaruje dvostruko: prvo, putem procjene rizika, i drugo, primjenom praga značajnosti. Sveobuhvatni model procjene rizika za provjeru BND-a za potrebe vlastitih sredstava razvijen je u bliskoj suradnji sa stručnom skupinom za bruto nacionalni dohodak, koja ga je i odobrila. Njegov je rezultat strukturiranje postupka provjera i koncentriranje aktivnosti provjere na područja koja pokazuju relativno visoku razinu rizika. Komisija smatra da je primjenom tog alata postupak postao jednostavniji i troškovno učinkovitiji.

Kad se procjenjuju potencijalna veličina i značaj konkretnih aktivnosti ili transakcija, načelo troškovne učinkovitosti sa sobom povlači primjenu praga značajnosti. U tu svrhu stručna skupina za bruto nacionalni dohodak odobrila je prag od 0,1 % BND-a. Prag značajnosti uzima se u obzir tijekom cijelog postupka provjere, ali u prvi plan dolazi kad se uvode i ukidaju akcijske mjere te izražavaju i povlače zadržke.

Delegirani akti i provedbeni akti

U članku 5. Uredbe o BND-u navodi se da Komisija donosi delegirane akte kojima se definira popis pitanja koja treba obraditi u svakom ciklusu provjere kako bi se osigurale pouzdanost, iscrpnost i najveća moguća usporedivost podataka o BND-u u skladu s ESA-om 2010. Osim toga, Komisija provedbenim aktima donosi posebne mjere na temelju tog popisa pitanja kako bi podaci o BND-u bili bolje usporedivi, pouzdaniji i iscrpniji.

Komisija je donijela Delegiranu uredbu (EU) 2020/2147¹³ o dopuni Uredbe (EU) 2019/516 utvrđivanjem popisa pitanja koja treba riješiti u okviru svakog ciklusa provjere. Navedene su sljedeće teme:

- definicija zemljopisnog područja,
- načela procjene usluga stanovanja,
- postupak za povrat PDV-a,
- mjere u pogledu iscrpnosti, i
- postupak za nenaplaćeni PDV.

Ta su pitanja primjereno uzeta u obzir u modelu provjere jer su njihovi relevantni aspekti na odgovarajući način obrađeni u okvirnim dokumentima (npr. Vodič za popise izvora i metoda za opis izračuna BND-a, Uputnik za ocjenu popisa izvora i metoda za opis izračuna BND-a te model procjene rizika).

Na temelju prethodno navedenog popisa Komisija je sljedećim provedbenim aktima uspostavila posebne mjere kako bi podaci o BND-u postali više usporedivi, pouzdani i iscrpni za prva tri pitanja:

- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2021/1947 o definiciji zemljopisnog područja država članica¹⁴,
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2021/1949 o načelima za procjenu usluga stanovanja¹⁵, i
- Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2021/1948 o postupku za povrat PDV-a osobama koje nisu porezni obveznici i poreznim obveznicima za njihove djelatnosti koje su izuzete od oporezivanja¹⁶.

U tijeku je priprema provedbenih akata za preostala dva pitanja (mjere u pogledu iscrpnosti, postupak za nenaplaćeni PDV).

Informativni posjeti u vezi s BND-om

---

¹³ Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/2147 od 8. listopada 2020. o dopuni Uredbe (EU) 2019/516 Europskog parlamenta i Vijeća utvrđivanjem popisa pitanja koja treba riješiti u okviru svakog ciklusa provjere (Tekst značajan za EGP). SL L 428, 18.12.2020., str. 9.

¹⁴ Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/1947 od 10. studenoga 2021. o definiciji zemljopisnog područja država članica za potrebe Uredbe (EU) 2019/516 Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju bruto nacionalnog dohotka po tržišnim cijenama (Uredba o BND-u) i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 91/450/EEZ, Euratom i Uredbe Komisije (EZ) br. 109/2005 (Tekst značajan za EGP). SL L 398, 11.11.2021., str. 1.

¹⁵ Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/1949 od 10. studenoga 2021. o načelima za procjenu usluga stanovanja za potrebe Uredbe (EU) 2019/516 Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju bruto nacionalnog dohotka po tržišnim cijenama (Uredba o BND-u) i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 95/309/EZ, Euratom i Uredbe Komisije (EZ) br. 1722/2005 (Tekst značajan za EGP). SL L 398, 11.11.2021., str. 6.

¹⁶ Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/1948 od 10. studenoga 2021. o postupku za povrat PDV-a osobama koje nisu porezni obveznici i poreznim obveznicima za njihove djelatnosti koje su izuzete od oporezivanja za potrebe Uredbe (EU) 2019/516 Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju bruto nacionalnog dohotka po tržišnim cijenama (Uredba o BND-u) i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 1999/622/EZ, Euratom i Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 116/2005 (Tekst značajan za EGP). SL L 398, 11.11.2021., str. 4.

Člankom 6. Uredbe o BND-u utvrđuje se da Komisija (Eurostat) može po potrebi obavljati informativne posjete u vezi s BND-om u državama članicama¹⁷. Informativni posjeti u vezi s BND-om služe za provjeru kvalitete agregata BND-a i njihovih sastavnih dijelova te za provjeru usklađenosti s ESA-om 2010. U tu svrhu tijekom posjeta prikupljaju se dodatne informacije potrebne za utvrđivanje mogućih nedostataka u popisima izvora i metoda za opis izračuna BND-a ili u statističkim izvorima i metodama upotrijebljenima za izračun BND-a i njegovih sastavnih dijelova. Informativni posjeti u vezi s BND-om mogu obuhvaćati i izravne provjere dijelova prikupljanja podataka o BND-u. Glavni ciljevi izravne provjere jesu provjera odgovarajuće usklađenosti opisa izvora i metoda u popisima izvora i metoda za opis izračuna BND-a s primijenjenom praksom prikupljanja te provjera ispravnog pretvaranja osnovnih podataka prikazanih u izvorima u brojke nacionalnih računa koje su dostavile države članice za vlastita sredstva na temelju BND-a. Na kraju informativnog posjeta u vezi s BND-om sastavlja se izvješće (podnosi ga Eurostat stručnoj skupini za bruto nacionalni dohodak) s akcijskim mjerama namijenjenima državama članicama kako bi uvele metodološke promjene, ispravile pogreške u prikupljanju ili pojasnile ili nadopunile informacije u popisu izvora i metoda za opis izračuna BND-a.

Minimalan broj posjeta u vezi s BND-om u određenoj državi članici tijekom ciklusa provjera ovisi o rezultatima procjene rizika. U pravilu se u svakoj državi članici tijekom ciklusa provjera obavlja barem jedan informativni posjet u vezi s BND-om.

Otkako je Uredba o BND-u stupila na snagu 18. travnja 2019., Eurostat je (do listopada 2022.) obavio 19 informativnih posjeta u vezi s BND-om u državama članicama i Ujedinjenoj Kraljevini. Unatoč otežanim okolnostima zbog pandemije bolesti COVID-19 to je postignuto zahvaljujući vrlo dobroj suradnji s državama članicama. Eurostat je sustavno pozivao stručnjake za nacionalne račune koji predstavljaju nacionalna statistička tijela drugih država članica na sudjelovanje u posjetima u vezi s BND-om. Slijedom toga, u 11 od 19 posjeta sudjelovali su stručnjaci za nacionalne račune iz drugih država članica, koji su pridonijeli ostvarenju načela istorazinskog ocjenjivanja kojim se uređuje postupak provjere BND-a.

Ispitivanje Komisijinih provjera koje obavlja Europski revizorski sud

Europski revizorski sud na godišnjoj razini temeljito ispituje Komisijine provjere podataka država članica o BND-u. Osim toga, postoje posebna izvješća o uspješnosti povezana s višegodišnjim provjerama. Detaljan prikaz aktivnosti Suda s obzirom na BND za vlastita sredstva dostupan je u njegovim godišnjim izvješćima o izvršenju proračuna EU-a.

5. ZAKLJUČCI

Bruto nacionalni dohodak čini osnovicu za izračun najvećeg dijela vlastitih sredstava u općem proračunu EU-a, pa je ispravna primjena Uredbe o BND-u iznimno važna u tom kontekstu. Uzimajući to u obzir, ispravna primjena definicija i računovodstvenih pravila ESA-e 2010., koja je preduvjet za visoku kvalitetu podataka o BND-u, ključna je za kvalitetu nacionalnih računa u cjelini. Dakle, jamstvo pouzdanosti, usporedivosti i iscrpnosti podataka o BND-u dobivenih provjerama koje obavlja Komisija na temelju odredbi iz Uredbe o BND-u pridonosi pouzdanijim ekonomskim analizama i bolje utemeljenom donošenju gospodarske politike na temelju podataka o nacionalnim računima.

Postojeći model provjere BND-a za vlastita sredstva uvelike se temelji na postupcima uvedenima ranije pri primjeni Direktive Vijeća 89/130/EEZ, Euratom i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1287/2003. Otkako je Uredba (EU) 2019/516 stupila na snagu, model provjera doraden je uzimajući u obzir relevantne odredbe Uredbe o BND-u, što uključuje odredbe o načelima istorazinskog ocjenjivanja i troškovne učinkovitosti, te iskorištavajući postignuća iz prethodnih

---

¹⁷ Informativni posjeti u vezi s BND-om mogu se obavljati i u Ujedinjenoj Kraljevini i zemljama EFTA-e.

ciklusa provjere BND-a. Kao rezultat toga uveden je formalizirani okvir za provjere, kojim se osigurava strog i sveobuhvatan, ali i prilagodljiv postupak provjere.

Osim toga, poduzete su mjere kako bi se osigurala pravovremena i usklađena dostava podataka o BND-u te kako bi se poboljšalo i unaprijedilo dokumentiranje metoda i izvora koji se upotrebljavaju za izračun BND-a i njegovih sastavnih dijelova.

Zahvaljujući tim mjerama ostvaren je dobar napredak u ispitivanju i provjerama izračuna BND-a, kako u godišnjim, tako i u višegodišnjim provjerama.

Doneseni su relevantni delegirani i provedbeni akti koji se zahtijevaju Uredbom. Radi se na razmatranju drugih potencijalnih pitanja kako bi se dodatno poboljšale usporedivost, pouzdanost i iscrpnost podataka o BND-u.

Komisija je osigurala znatna sredstva kako bi se Uredba o BND-u provela na odgovarajući način. Nesmetana primjena Uredbe bila je moguća zahvaljujući i vrlo dobroj suradnji Komisije i država članica. To je bilo vidljivo tijekom rada stručne skupine za bruto nacionalni dohodak osnovane kako bi Komisiji pomogla u ispitivanju problema provedbe Uredbe o BND-u, ali i tijekom informativnih posjeta u vezi s BND-om.

Komisija i stručna skupina za bruto nacionalni dohodak nastavit će u nadolazećim godinama ulagati napore kako bi se održala visoka kvaliteta podataka o BND-u te dodatno poboljšale njihova usporedivost, pouzdanost i iscrpnost.